Radikal, politisk veckotidning. *Lösnummer 15 öre*

13 ÅRG. N:r 44

TIDEVARVET

30 NOV. 1935

Svenska folket om Postsparbankens budgetbok

Det har varit väldigt intressant

"När jag fört Postsparbankens budgetbok ett år kommer jag att på ett möte med mina arbetskamrater framföra min erfarenhet om budgetbokför nen. Jag kan redan nu säga att jag kommer att på det varmaste rekommendera idén. Har jag därigenom ännu ej gjort så stora besparingar, så har det i varje fall varit väldigt intressant."

(Ur ett av de 1.000-tals entusiastiska uttalandena om Postsparbankens budgetbok för 1935.)

Pris 1 kr. Postgirokonto 59847.

Vad har hänt?

ETT OBLIGATORISKT SJUNDE SKOLÅR föreslås av folkskolesakkunniga, som förorda att reformen måtte bli föremål för proposition till nästa års riksdag. Den bör helt kunna genomföras under en tiodrig övergångsperiod. Just nu är förutsättningarna särskilt lämpliga, då det minskade barnantalet etc. gör att det sjunde skoläret kan åstadkommas med rimliga kostnader, framhåller de sakkunniga. Merutgifterna beräknas endast till omkring 1,9 procent av det allmännas årliga totalkostnader för folkskoleväsendet.

STATSMINISTERN HAR UTTALAT sig om kvinnornas medborgerliga uppgifter och framhållit att ingenting är för demokratin farligare än fortvaron av en röstberättigad massa utan allmänna insikter och intressen. En allmän politisk fostran är ett demokratiskt livsintresse. Men denna fostran kan icke vinnas om man icke kan skänka medborgarna en känsla av delaktighet och medansvar. Detta gäller i samma mån kvinnor som män, i lika hög grad unga och äldre.

FÖRENINGS- OCH FÖRHANDLINGSFRIHET för privatanställda samtidigt med frihet från föreningstvång är två av de önskemål som kommittén för utredning av de privatanställdas arbetsförhållanden framlagt i sitt nu avgivna andra betänkande. Förhandlingar vid konflikter föreskrives men icke skiljedom.

JUDAR FÅ ICKE KÖPA TYSK JORD enligt ett nyligen fällt domstolsutslag, emedan detta strider emot den nazistiska principen om blod och jord. Enligt nazistpartiets program, »som är gällande rätt», kunna endast tyskar vara ägare till den tyska marken.

KUNG GEORG AV GREKLAND har återvänt till sin kungabefattning efter tolv års landsflykt. Han hälsades av folkets jubel. Regeringen Kondylis har inlämnat sin avskedsansökan.

DEN SLUTLIGA SAMMANRÄKNINGEN av valen i England har givit följande resultat:

För regeringen:

Konservativa	387
Nationella liberaler	33
Nationella arbetarpartiet	8
Nationella	3
	431

Mot regeringen:

Arbetarpartiet	154
Liberala	17
Lloyd George-liberaler	4
Oberoende arbetarpartiet	4
Oberoende	4
Kommunister	1
	184

Upptakten till högerns valkampanj.

Vi förundra oss och fordra —

Generalskan Ingeborg Hegardt håller föredrag för högerns räkning om försvarsfrågan. Liksom den moderna krigföringen utplånat skillnaden mellan försvars- och anfallskrig, har fru Hegardt valt att uttrycka sitt försvarspatos genom att anfalla. Av ett referat i Ystads Allehanda ha vi erfarit, att fru Hegardt som skottavla utvalt Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet, aktionen Ned med vapnen i alla länder, Tidevarve! och den s. k. Tidevarvsgruppen, vilket allt hon räknar som en enhet, ledd av Ryslands minister Madame Kollontay. Hon grundar sitt påstående därpå, att ett porträtt av Madame Kollontay — jämte andra kvinnors — stått i Tidevarvet med anledning av deras arbete i Nationernas Förbunds första kommission i Genève, för Montevideoresolutionen (gift kvinnas nationalitet och kvinnors lika rättigheter).

Efter ett genmäle av Tidevarvets utgivare, d:r Ada Nilsson, i Ystads Allehanda medger fru Hegardt visserligen att sammanställningen mellan porträtt och fredsrörelse var ett misstag, men i stället för en ursäkt skriver hon i sitt svar till Ystads Allehanda en mening, som är av den beskaffenheten, att tidningen i fråga säger sig ha »måst stryka en sats, där fru Hegardt på ett insinuant och synnerligen kränkande sätt angriper ryska ministern och Tidevarvet. Fru Hegardt tycks ha glömt, att tryckfrihetslagen ej tillåter offentliggörande i tryck av vilka obestyrkta påståenden som helst». Fru Hegardt påstår även att hon sagt, att Madame Kollontay varit *en* av de ledande krafterna, ej *den* ledande kraften i kvinnornas fredsrörelse, vilket just ej förändrar saken.

Det vore önskvärt, att fru Hegardt tog reda på de olika svenska kvinnoorganisationerna, deras aktioner och deras press, innan hon yttrade sig därom. Vi förstå ej varför fru Hegardt — fortfarande enligt referatet i Ystads Allehanda av hennes föredrag — ej vill be Gud om fred den 3 november och alla andra dagar. Är hennes försvarsvilja så krigisk? Fast det är hennes ensak. Men var ej fru Hegardt under den tid hon tillhörde riksdagen med om att bevilja eller avslå statsanslag till Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet? Hon borde då ha erfarit att detta förbund är en av statsmakterna, t. o. m. av högern, understödd institution och således ej »samhällsfarlig».

Kvar står emellertid beskyllningarna mot Ryssland minister och mot Tidevarvet och »Tidevarvsgruppen». Vad Tidevarvsgruppen och dess tidning beträffar äro vi så vana vid olika slag av beskyllningar, att det inte bekommer oss något vidare. Vi kunna tills vidare nöja oss med att ha i vår ägo ett papper från fru Hegardts egen hand, som är så kränkande att det överskrider lagens gränser. Vi önska dock fru Hegardt, att om hon ämnar sprida sin propaganda i dylik riktning, samma »absolut vederhäftiga och initierade håll», som består henne med underrättelser, även måtte bevara henne för de risker tryckfrihetsförordningen och bestämmelserna för ärekränkning medföra. Dessutom förvåna vi oss över, att fru Hegardt verkligen är så politiskt oerfaren, att hon inte vet, att Tidevarvsgruppens största fel är dess *hederlighet*, vilket gång på gång hindrar oss ifrån att njuta av maktens sötma och framgångens behag.

Vad angår angreppet mot ryska ministern vilja vi begagna tillfället att uttala vår förundran både över det ovärdiga och dumdristiga i en politik, som gång på gång anfaller en stor och mäktig granne. Vem har inte sett en stor hund och en liten mops tillsammans, och hur den lilla mopsen skäller och gläfser för att reta den stora hunden, som har annat att tänka på. Men till sist kan det hända, att den stora hunden blir förargad över att inte få vara i fred och vänder sig om i all sin styrka. Hur går det då för den lilla mopsen? Ingen fruktan för att kallas bolsjeviker m. m. m. m. skall hindra oss från att anse, att Ryssland och dess minister böra bemötas med samma hänsyn och samma hövlighet som andra länder och deras ministrar. Hur kan svenskarna vara så ohyfsade och fördomsfulla? Äro alla, som umgås med diplomatiska kårens övriga medlemmar för den skull kompromitterade? Skulle väl Ryssland minister, som likväl är erkänd för sin framstående intelligens, göra något så dumt som att blanda sig i svenska kvinnoorganisationers inre angelägenheter? Det tror ingen på allvar.

Tidevarvet fordrar härmed att fru Hegardt gör en offentlig ursäkt till Madame Kollontay.

Redaktionen.

SANKTIONERNAS UTSTRÄCKANDE även till oljan skulle ha behandlats i Folkförbundet den 29 november men på begäran av Englands och Frankrikes regeringar har avgörandet uppskjutits. England lär emellertid icke ämna ge efter för Laval, utan hålla på sanktionernas utvidgning trots uppskovet.

MED ANLEDNING AV KALININS 60-årsdag, presidenten för Sovjet-Rysslands centrala exekutivkommitté, framfördes lyckönskningar från de främmande beskickningarna, däribland svenska ministern i Moskva, friherre J. Gyllenstierna.

DEN FÖRSTA OFFENTLIGA FÖRSVARSDISKUSSIONEN har ägt rum i radio. De olika partisynpunkterna om graden av upprustning framlades. Endast hr Lindbergs reservationsvis framförda avrustningslinje fick inte ens ha en talesman.

Veckovakten

HONORINE HERMELIN.

Ny tid födes.

En bok om samvete och stat

Just vid början av 1600-talet står plötsligt på en scen i England en gestalt, vars ord ännu efter tre århundraden skall träffa oss direkt i hjärtat, utan att behöva avklädas någon tidsålders förklädnad. Så enkelt faller orden: »— *Tycks*, moder, nej det *är*. Jag känner inte *tycks*. Ty jag har det i mig som går igenom skenet.» — Det är Hamlet. När än ridån går upp för hans drama, skall vi med en stöt i hjärtat få syn på den spensliga gestalten — »så olik Herkules!» — så ensam bland alla, som blott en ungdom kan vara. Och man bereder sig att genomlida hur denna ungdoms blick obarmhärtigt skall genomskåda allt och alla, skall slita itu allt sken, därför att den söker trofasthet, öppenhet, redlighet, naturlighet, vänskap, kärlek. Ensam till sist igen på valplatsen, med döden i ådrorna genom den förgiftade värjspetsen, ensam upprätt och levande, sedan alla omkring honom fallit i sina egna snaror, måste han dock erfara hur »det starka giftet övervinner anden» — — —

Hemlighetsfulla konst, och du väldige konstnär, som födde Hamlet ur din egen genomskådande själ, anade du att du ställde honom vid porten till ett århundrade, som skulle genomträngas av ungdomligt oförvillad blick för vad som blott *tycks*, ej *är*, av de mest svindlande ungdomsdrömmar, ungdomskrav av bittraste omedgörlighet, som skulle skaka människor och institutioner och uthärda allt — intill döden, tidig eller sen.

1600-talets England hör ju till historiens stora nyskapelsetider, mutationstider, då under »omstörtning, omstörtning», ideerna födas och brottas och tumlar med verkligheten, än i solljus och än i mörker. Ett folk sätter sig till doms, en krönt konungs huvud faller, den nya tidens första republik blir till. Den nya tidens demokrati föds, med ett inslag av den ursprungliga kristna folkrörelsens anda: här är icke jude eller grek, här är icke träl eller fri, här är icke man eller kvinna. En ny statsbildning uppstår därur, Pennsylvanien, utan andlig eller

(Forts. å sid. 2.)

Rashat, ett farligt gift.

Positiva insatser till dess bekämpande.

Irene Harand.

Det var en förväntansfull och spänt intresserad publik som mötte *Irene Harand* från Wien, när hon i måndags för första gången talade inför en större svensk församling, vid Radikala Föreningens i Stockholm möte i Viktoriasalen. De inbjudningar som utgått till intresserade utom föreningens egna medlemmar hade hörsammats med sådan tacksamhet, att lokalen var inte bara fullsatt utan överfyld. En våg av sympati strömmade den unga, naturliga, obeskrivligt behagfulla talarinnan till mötes, när hon trädde fram till talarstolen.

Irene Harands förmåga att gripa sina åhörare har förut skildrats i Tidevarvet. Vi fick nu själva uppleva henne som talare, en varm, övertygad människa med en vacker röst, ett enkelt uttrycksfullt språk, gester fulla av liv och energi. Men det var inte bara hennes uppträdande, som fängslade. Det var den absoluta äktheten i allt vad hon sade, den oförskräckta övertygelsen, att varje enskild människas insats är nödvändig, oumbärlig i kampen mot hat och nöd. — *Här står jag och kan icke annat.*

Man har efterlyst Irene Harands politiska program. Hennes program finns uttryckt i namnet på hennes rörelse *mot rashat och mänsklig nöd*. Det arbetet kan bedrivas oberoende av politiska gränser, genom enskilda människors övertygelse. D:r Ada Nilsson underströk i sitt hälsningstal, att när Radikala Föreningen tillåtit sig att inbjuda till mötet efter så mycket vidare grunder än vad annars brukar vara fallet, hade den utgått ifrån att kvällens föredrag — *Samling mot rashatets förödelse* — borde väcka intresse långt över partipolitikens snäva gränser. Radikala Föreningen är ju en politisk förening. När den hälsar Irene Harand välkommen, vill vi därmed icke beteckna henne som vår politiska meningsfrände i vanlig bemärkelse. Harandrörelsen räknar naturligtvis med att all opinionsbildning har politisk beydelse och syftning, men den är *icke* partipoli-

(Forts. å sid. 4.)

Wizard Freika Åderbräckstrumpa.

Gummifri, Hygienisk, Tvättbar, Hållbar, Stoppbar. — Kostnadsfri rådfrågning. Begär Prospekt.

Lagersons

Kungsgatan 4, Stockholm. Tel. 23 16 00

TIDEVARVET

Radikal politisk veckotidning.

REDAKTÖR: *Carin Hermelin.*
ANSVARIG UTGIVARE: *Ada Nilsson.*

Utkommer varje helgfri lördag
Triewaldsgränd 2, 3 tr., Stockholm. Tel. 20 48 42.

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Andéns Advokatbyrå
Inneh.: *Eva Andén.*
Ledam. av Sveriges Advokatsamf.
Norrlandsgatan 18.
Tel. 10 75 75, 10 75 76.
STOCKHOLM

Stockholms stads Poliklinik
vid Kornhamnstorg 4
Måndagar, onsdagar, fredagar kl. 9—½10 f.m.
För havandeskapet och dess sjukdomar.
För medellösa kostnadsfritt, för andra mot erläggande av 2 kronor.

Alma Axelssons
FÖRLOSSNINGSHEM
LINNÉGATAN 19
Mottager inackord. även för längre tid.
Tryggt och ogen., välrek.
Tel. 778 24.

Vid dödsfall, rådfråga först
ARVID HOLMS
Begravningsbyrå
S:t Eriksg. 86 (invid S:t Erikspl.)
om priser m. m. innan beställning göres.
Tel. 31 88 40 - 30 89 52 ankn. bost.

TANDKLINIKEN
Södermalmstorg 4¹
Mottagn. vard. 10-1, 5-8, lörd. 10-5.
Annan tid efter överensk. 40 77 10.
Leg. tandl.
Kostnadsfri rådfr. Billig tandvård.

Centralbadets damfrisering
rekommenderas
Elegant. Tel. 20 95 92. Förstklassig.

Alimonda-Institutet
40-årig homeopatisk praktik.
Mottagning 11—2. Rådfrågning även pr korrespondens. Begär prospekt och frågelista. Leg. läkare.
Adress: Upplandsgat. 16, 4 tr. (hiss)
Stockholm. Telefon 32 08 99.

Uno Oldenburg J:or
Jur. Kand.
Drottninggatan 4, tel. 21 30 44.
Alla slags juridiska uppdrag: Rättegångar, skilsmässor, boskilln., äktenskapsförord, bouppteckn., testamenten.

Arméhanddukar 86 cm.
långa, hellinne, fållade, med hängare, nästan outslitliga, passande till såväl köks- som toilettanddukar, pris endast 6,50 pr duss. Obs.! 3 duss fraktfritt.
Oskarsons Lager, Kungsg. 70, Sthlm.

Bagarstugan
HORNSGATAN 37 Tel. Söd. 70 00
FOLKUNGAGATAN 65 „ „ 73 37
GÖTGATAN 52 „ „ 333 90

RES TILL Rönninge Gård,
Frälsningsarméns Pensionat och Vilohem.
Rönninge, tel. 19. Rofylld viloort. Bra rum. God husmanskost. Fullt modernt. Moderat pris.
OBS.! NÄRA STOCKHOLM!
Föreståndare *Hj. Johanson.*

Torine Torines
Symaskinsreparationer av verkl. fackman. — Beg. Husqvarna, Singer fr. 25 kr., lilla elektr. billigt.
Absolut billigast, med flerårig garanti.
RAGVALDSTR. 3, v. Hornsg. 24, Tel. 43 32 82.
och Klara N. Kyrkog. 29, vid Posten. 21 53 18

Lucks Reklamkaffe

TIDSKRIFTEN
QUO VADIS?
MOTTO:
Individens problem — världens problem
Ur senaste numret:
Ett eget själsliv.
Äktenskapet — individualitetens dödsfälla.
Fredspriset — en militär hedersbetygelse?
Vem är hederlig?
Helår kr. 5: — Postgiro 2681.
Lösnummer 85 öre genom Pressbyrån i alla tidningsaffärer.

Det är i alla fall
IDUN
som passar Er och familjen bäst. IDUN ger trevnad och något av värde.
Köp veckans aktuella nummer eller prenumerera genom postgiro 1235. Det är bekvämare — och billigare.

Åt dem som önska något bättre!
Folket i Bild
Det arbetande folkets bildjournal och veckotidning.
Pris **25** öre.

Du köper billigt
I MYRORNAS FÖRSÄLJNINGSLOKAL
— Bondegatan 94 —
Möbler, Säng- och Gångkläder, Husgeråd, Kok- och Kopparkärl, Gasugnar och Kaminer, Armatur för fotogen och elektriskt, Antikviteter, Tavlor, Böcker och Prydnadssaker m. m.
Försäljning sker onsdag o. fredag mellan kl. 10 f. m.—5 e. m. samt lördagar 10—12 f. m.
FILIAL:
Luntmakaregatan 74. Affärstid 9 f. m.—6 e. m., alla helgfria dagar.

kvalitets Frukt
FRUKTCENTRALEN

DJURSHOLM
Tallidens Vilohem
rekommenderas. Tel. 366

TIDEVARVET
Triewaldsgränd 2, 3 tr., Stockholm
REDAKTION:
Telefon 20 48 42. Mottagningstid 10—12.
EXPEDITION:
Telefon 20 48 42.
Kontorstid kl. 10—12 f. m., 1—4 e. m. Postgiro 1544.
PRENUMERATIONSPRIS:
För helår kr. 6: —, halvår kr. 3: 25 kvartal kr. 1: 75. Lösnummer 15 öre
ANNONSPRIS:
I text 25 öre per millimeter.

Den 30 Nov. 1935

En tigande mänsklighet.

De övergrepp som vår tid i så stor utsträckning gjort sig skyldig till, mot oliktänkande, mot människor av andra raser och nationer komma att för alla tider utgöra ett mörkt historiens blad. Helt säkert ha de uppkallat tusenden och åter tusenden till avståndstagande, i varje fall inför sig själva. Här och där ljuder också en enstaka protest uttalad med sådan styrka att dess röst gör sig hörd över gränserna av partier och nationer. Men i stort sett måste vi erkänna att mänskligheten med förvånande undergivenhet, med förvånande tystnad böjt sig för våldets gärningar, och tigande låtit civilisationen fläckas av brutalt förtryck i olika former.

En människa som vågar sitt liv, sin egendom, hälsa, krafter och anseende för att låta protesten mot våldet få röst och bli hörbar, är som en sorts gisslan för vår tid, när den en gång skall bedömas i historien. När framtiden frågar varför vi tego och ledo skall måhända en sådan gestalt som den unga kvinnan bakom »världsorganisationen mot rashat och mänskligt elände» stå som en av dem vilka räddat vår tids ära. En sådan gärning kan aldrig bli meningslös. Visserligen är det som hon själv uttryckt det, »stort att söka efter sanningen, skönt att finna den — men att förkunna den är icke alldeles ofarligt». Men mänskligheten behöver väckas upp ur sin tystnad, sitt hjärtas tröghet av en röst, som vågar uttala de tysta protesterna i ord. Det är ändå till sist de enskilda människornas övertygelse, som skall kunna sätta världen i rörelse och slutligen övervinna förtryckets anda och gärningar.

—

Ny tid födes.

(Forts. fr. sid. 1.)

världslig överhet, med samverkan byggd direkt på mångfalden och olikheterna och vad som annars skulle kallats vänner och fiender, utan krigsberedskap, utan kaserner och straffängelser. Men i England stiger ur demokratin militärdiktaturen, förfärande snart, och konungadömet vänder åter. Under tiden söker människor och finner varandra, brottas också där med det stora problemet att vara så olika och dock samarbeta, aktivt, effektivt, samhälleligt.

I denna tids historia är det inte minst märkligt att ofta och klart kunna följa de söndersprängande och nyskapande idéerna in till deras centrum, den ensamma människan. Man vet ju på dagen när den nittonårige, tystlåtne skomakaregesällen George Fox från den lilla byn Fenny Drayton i Leicestershire gick bort från sin släkt och sin verkstad för att finna något äkta i denna värld av sken och lögn. Vi vet att han sökte under fyra år och känner också platsen där han till sist fann — »det inre ljuset». Vi vet om den lysande unge Oxford-studenten William Penn, att han 18-årig för sin övertygelses skull blev relegerad från Christ Church College och hemkommen fick stryk av sin far, amiralen, hårt och många gånger — och vet att så har Pennsylvaniens historia börjat. Vi har hört den omänsklige Cromwells mänskliga hjärta förnimma »stönandet från alla arma fångar» och hans sista suck i stormnatten: »fruktansvärt är att falla i levande Guds händer».

Denna oerhörda tid har fått en skildrare på svenskt språk, ovillkorligt får man på tungan att säga: den har fått en kongenial skildrare i Emilia Fogelklou. Både boken från 1929 om kväkaren James Nayler, som också ger George Fox' och så många andra människors historia inifrån, och den nu föreliggande om William Penn har vidder och djup av kunskap, forskning och inlevelse som gör läsningen lysande och skakande. Det tycks mig som om Emilia Fogelklou aldrig skildrat mänskligt liv så levande och närkommande som i boken om William Penn. Tag t. ex. berättelsen om de unga älskande, som var Penns hustrus föräldrar, om henne själv och om sonen Springett! Eller, hur underbart kommer inte Cartesius' historia in bland dessa andra unga sökares — dit får man ju också räkna den 22-åriga drottningen av Sverige, Kristina! — Cartesius, som blev lärofader för den »moderna tid», som icke ville låta sig »luras» av dem »som ha till yrke att veta mera än de veta». Och över alla människoliv spännes samhällslivets stora sanning, att inga förhållanden är så stora, att det inte är människor som i all sin svaghet ger dem innehåll och form, och ingen småaktighet som är utan sin verkan i det stora skeendet.

»Briljant upplagd — som en roman», har det sagts om Emilia Fogelklous bok om William Penn. Ja, den är rolig och spännande och djupt rörande, och den har konstverkets förmåga att få verkligheten att angå en. Den gör en sprängfylld av syner och tankar och håg att än en gång pröva en dust.

Honorine Hermelin.

Emilia Fogelklou: William Penn. En bok om samvete och stat. Bonniers. 9: 50.

Nyss utkommen!
Ensamhetens problem
individuella och sociala frågor i ny belysning.
Av
J. Krishnamurti
Hos bokhandlarna eller från Tidskr. Quo Vadis expedition Valhallavägen 65, Stockholm.
Pris 2: 50.

Universell gudstjänst
varje söndag kl. 11,30 f. m.
Snickarbacken 6
(intill Engelbrektsplan)
Sufirörelsens kyrka för alla.

Nytillträdande prenumeranter
erhålla vid prenumeration för 1936
TIDEVARVET
gratis
under återstoden av innevarande år.
Pris för helår kr. 6: —.
Exp. Triewaldsgränd 2
Sthlm. Postgiro **1544**

Almanack för alla 1936
Ur innehållet:
Arkitekt D. Dahl:
Om sportstugor.
Direktör N. Strandell:
Frimärksrariteter i Svenska postmuseet.
Assessor G. Leijonmarck:
De progressiva inkomst- och förmögenhetsskatternas storlek.
Revisor T. Askelöf:
Den nya folkpensioneringen.
Sekreterare P. Mohn:
Japans kommersiella offensiv.
Redaktör S. Lindhagen:
Idrottsåret 1935.
Pris inb. 2: 75.
NORSTEDTS

Vävskolan med mönsterritning och heminredning.
Fortbildningskurser: Komposition med provvävning. Färglära med naturstudier. Materiallära med handspinning. Heminredning med planritning och komposition av textilier. *Nybörjarkurser* för hemvävnad, yrkes- och pedagogisk utbildning. Skolhem med billig pension. Tel. 234. *Sigtuna Vävskola. Mary van Rijswijk.*

Hälsan, viktigast av allt.
Vårda Eder hälsa. Effektivt behandlas gikt, reumatism, ischias, nervsmärtor, rubbningar i ämnesomsättningen m. fl. sjukdomar enligt Skodsborgsmetoden på
Stockholms Fysikaliska Kuranstalt.
Tel. 62 54 44. Humlegårdsg. 18. Tel. 61 06 78. Moderata priser. Begär prislista!

NORRKÖPINGS STUVLAGER
KLÄDESHANDEL, Barnhusgatan 4, Stockholm.
Ingen butik. Alla inköp o. försäljningar pr extra kontant. Detta orsaken till våra bill. priser.

TVENNE FRONTER.

I tallösa icke-italienska tidningar möter man stor otålighet över att händelserna ej utvecklas i snabbare takt såväl på krigsskådeplatserna i Etiopien som inom Italien.

Vad nu den förstnämnda fronten anbelangar så har, som bekant ännu (medan detta skrives) *ingen verklig batalj* förekommit. Däremot har marskalk Badoglio anlänt till Asmara och därmed begynner troligen en period av större intensitet. Säkert är det dock ingalunda. Och framförallt säkert är det ej att det kommer stora slag. Om Italien vill detta och har fördel därav, därom tvista militära experter. Att Addis Abeba står sig bäst med guerilla-krig därom tyckas alla eniga.

Men oavsett detta, vad för glädje skulle Italien ha av en ur många synpunkter förödande »huvud-batalj»? Intet kolonialt krig har någonsin avgjorts medelst en dylik. Och den italiensk-etiopiska konflikten löses sannerligen ej därav. Ty även om Italien skulle få Negus att underkasta sig, vad skulle Italien därigenom ha vunnit? Negus' makt är begränsad. Skulle han ge upp, är det därför icke sagt att de övriga »ledarne» skulle göra detsamma." Italiens uppgift måste därför bli att *först ockupera* och att därpå inom det ockuperade området långsamt bryta allt motstånd.

Och märk väl, i fråga om koloniala krig är det detta stadium nummer två som vållar ojämförligt största vanskligheter. Tänk ett ögonblick på Frankrikes underkuvande av Algeriet! Det var 1830 som Bourmont landsteg i Algeriet. Inom kort tid vann han de segrar en otålig fransk folkopinion krävde. Men vad var därmed i verkligheten vunnet? Först sjutton år senare kunde Algeriet (medelst Abd-el Kaders underkastelse) sägas vara erövrat av Frankrike. Och på dessa sjutton följde dryga femton år varunder oupphörligt »expeditioner» fingo kämpa — och ofta kämpa hårt — för att få vad ur fransk synpunkt kallades »lugn och ro» i landet. Och dock — — — Algeriet ligger nära Frankrike och omfattar blott 200,000 kvkm. Etiopien ligger mycket långt från Italien och mäter 1,200,000 kvkm.

Att Italien (i norr) trängt in i Etiopien på en front som (fortfarande i skrivande stund) mäter sextio kilometer och befinner sig cirka hundratio kilometer från gränsen, betyder följaktligen mycket litet, oavsett att detta framträngande skett utan egentliga svårigheter tack vare frånvaron av betydande etiopiska truppavdelningar. År 1895, då Crispi satte igång sin »straffexpedition» mot Menelik, erövrade Italien så gott som hela provinsen Tigré och ryckte ned till åttio kilometer söder om Makallé (d. v. s. cirka tvåhundra kilometer från gränsen). Men — Italien hade inte uthållighet och framförallt inte pengar till att sätta sig vederbörligt fast. Och så miste Italien allt vad det tagit.

Skall Italien nu lyckas bättre? Skillnaden är givetvis mycket stor mellan 1895 och 1935. Bakom Crispis generaler stod en mycket fåtalig minoritet. Huvudmassan italienare voro avoga mot detta första östafrikanska äventyr. Crispi kunde ej skaffa annat än en bråkdel av de summor det rätteligen krävde. Dessutom förstod han inte själv vilka stora uppoffringar som behövdes för att »expeditionen» skulle bära god frukt. Och det var därför, i känslan av att vara övergiven och misstrodd, som den italienske överbefälhavaren kastade sina halvsvultna, illa rustade trupper mot etiopierna vid Adua den ödesdigra första mars 1896.

Bakom Badoglio och Graziani står däremot en diktator som är villig att offra allt vad offras kan för Etiopiens erövring. Och ett folk som för ögonblicket är sällsamt enigt. *Men* — är det för det första, trots entusiasmen, offerviljan, omsorgen om prestigen etc. regeringen möjligt att för de många, långa år som krävas, kunna skaffa ständigt mer och mer pengar för den kvarts miljon soldater som befinner sig i Östafrika? Och för det andra — håller verkligen det italienska folkets enighet?

Härmed ha vi alltså nått den »inre fronten» som redan ovan antytts och varom i detta nu kanske ännu mera ordas och skrives än om trupprörelserna i Etiopien.

Faller regimen? Vem kommer härnäst? Vad säger konungen? Vad tycker folket? O. s. v. O. s. v. Så frågas det i brev och tidningar.

På samtliga frågor skulle man vilja svara med det mest äktitalienska av allt äktitalienskt: *Pazienza si vuole.* Man får lov att ha tålamod. Allting går ej med den fart som nutidsmänniskor vant sig att kräva. Och allting går ej att utan vidare schematisera in under klara knallrubriker. Läget är i själva verket fortfarande så pass förvirrat att man tvekar att ens göra några allmänna påpekanden.

För det första: det är inte minsta tvivel om att italienarne till en början voro *öppet motvilliga.* Varför skulle de ned och dö i de svartas land? Vad skulle det tjäna till? Varför fick man inte i stället gå mot Tyskland? Så hette det överallt. Men, trots dessa protester riktades föga kritik mot regimen som sådan.

För det andra kom Englands bestämda opposition. Och i harm över vad italienaren kallar »den rikes och övermättes vägran att ge den hungrige och utfattige en bit bröd» kittades plötsligt italienarne samman. Klandret av krigsförberedelserna tystnade. Men ju mer England visade sig »mena allvar», ju större och större oro kom till synes. Det är sant att i Italien råder dysterhet och oro. Men det är också sant, att ju mer svårigheterna torna sig, ju större blir lusten att »slå sig igenom», att hålla ut trots allt. I bergsbyarna offra kvinnorna sina örhängen och broscher och vigselringar, männen sina krigsmedaljer i en stor skål på huvudpiazzan. I städerna öppnas byråer för insamling av guld- och silverföremål, vilka äro besökta från morgon till kväll. Överallt upprepas: det gör detsamma om vi få svälta. Vi ska' igenom!

För det tredje sluta antifascisterna nu upp jämte de andra. Den napolitanske socialisten Labriola, som i åratal levt landsflyktig och på mångfaldiga sätt outtröttligt arbetat mot fascistregimen, har med ett brev, vänt sig till den italienske ambassadören i Belgien (där Labriola bor) för att erbjuda sina tjänster. Den åldrige f. d. konseljpresidenten Orlando har skrivit direkt till Mussolini för att betyga sin önskan att få »vara nyttig» också han. Märkligare ännu, liberalen Francesco Nitti, har likaledes skrivit för att försäkra om sin solidaritet. — Individer som segt fortsatt sin opposition, som i många år haft detektiver bak sig dagen lång, ha dessa sista månader uppgivit all sin tidigare kritik. Många av dem ha inrullerat sig som frivilliga. Flera intaga i detta nu mycket framskjutna platser såväl inom Östafrikas trupper som dess civiladministration.

För det fjärde: regimen klandras som sagt mindre än tidigare. Men Mussolini personligen tyckes förlorat något av tidigare nimbus. Förr var det ofta så att många höllo på Mussolini men ej på regimen. Nu är det i stället tvärtom.

För det femte: vad av det här antydda kommer visa sig bestående? Enighet eller kritik? Självförgömmelse eller självbevarelsedrift? Kollektivism eller individualism? Hat eller tacksamhet?

Roma, november 1935.

Pier Gudro.

"Ett konstverk utan vank och lyte"

TORGNY SEGERSTEDT i G. H. T. om

AGNES von KRUSENSTJERNA

FATTIGADEL

9:50

BONNIERS

Två böcker om barn.

Hur levande blir inte orden, då någon skriver om sin barndom. Det är som om en massa onödiga och misskläsdsamma omhöljen föll av, och människan kom till synes, vacker, äkta och naturlig. Litteraturen har åtskilliga exempel på att just berättelsen om barndomen lyckats diktaren särskilt bra.

Syndare i sommarsol och En dag i oktober var böcker, som sprudlade av talang, men de talade alltför tydligt om Sigurd Hoels skicklighet och beläsenhet. Nu har författaren företagit en utflykt till barndomslandet och återvänt med ett mästerverk.

Anders får upptäcka världen på en herrgård på landet och han hör till en stor familj, omgiven av talrikt husfolk. Miljön ger hans barndom dess särskilda färg. På landet blir händelserna större, skuggorna farligare och innehållsrikare och stabiliteten i omgivningen fäster intrycken i sinnet. Syskonen, tjänarna och inte minst djuren sätter varaktiga spår i utvecklingen.

Hoel går djupt ner i barndomen, till den tid, då dröm och verklighet flyter ihop och barnet trevar sig ut i den främmande tillvaron. Några av dessa första kapitel i Vägen till världens ände är formade till underbara små sagor, där skildringen har en charm och en doft, som gör den oemotståndlig. Denna prosa har inte många motstycken i skandinavisk litteratur. Ett sådant mästerstycke är berättelsen om hur Anders skall gå till Gud i solnedgången och klaga över systrarna och pigorna men blir uppehållen på vägen av alla underliga saker han får se.

Hoel liksom identifierar sig med barnet och låter berättelsen växa fram ur dennes eget föreställningssätt, utan »vuxna» kommentarer. Och författaren, en så från och ironisk karaktär, har utsökt känsligt träffat barnets naiva ton. Inför hans förmåga att med minnets och intuitionens hjälp fatta och återge den tidigaste barndomens till synes så flyktiga, i själva verket djupa och väsentliga intryck frestas man ta till ordet genialt.

Ibland tycker man, att Anders ordnar sina reflektioner litet för säkert. Vid en och annan iakttagelse undrar man, om den kan vara ett barns. Det är nog mera ovanligt, att en sexåring noterar pigans hemliga kritik över klädningstyget på julaftonen. Någon enstaka gång, det är nära nog oundvikligt i en barnskildring som denna, tänker man på att det är en medelålders herre, som sitter och poetiserar. Men detta är undantag och ovässentligheter.

I allt väsentligt bär skildringen, även då episoderna någon gång snarare är saga och symbol än verklighetsätergivning, äkthetens prägel. Så full av fina stämningar boken är, är den inte bara löst stämningsmåleri utan också skarpsinnig barnpsykologi. Man slipper emellertid känslan av att händelserna kommit till för att illustrera psykologiska lärosatser (en annan av genrens fallgropar). Vilket inte utesluter, att författaren torde vara förtrogen med de moderna psykologerna. Troligen är han mer intresserad av Adler än av Freud. Riktigare är det kanske att säga, att Anders företer fler sådana konflikter, som Adler beskriver. Av barnets sexualliv får man mycket litet, desto mer skildringar av kampen för att hävda sig. Till dessa hör framför allt kapitlet om hur Anders raffinerat skickligt drar nytta av en benskada. Typiska barntragedier är Anders reaktion, då han får en liten bror, och förödmjukelserna innan han lär sig säga r.

Då brodern dött, känner han glädje. Han märker, att det är riktigare att visa sorg. Det är ett av hans tidigaste möten med konventionerna. Vid fyra års ålder ser han, att de stora ljuger och skryter. Han lär sig det också. Det är mycket, som skall till för att man skall anpassa sig, skaffa sig ett skal kring sin ömtålighet, tränga ner sådant, som man inte får, kapsla in minnen, som är för otäcka att komma ihåg. Steg för steg fortgår med tragisk nödvändighet utvecklingen till det hårda och förvridna väsen, som en vuxen nästan alltid är. Omärkligt, i regel utan pekpinne, för Hoel den vanskliga skildringen av en sådan utveckling framåt.

Senare delen av boken kallas Bygden och handlar inte huvudsakligen om Anders. Från Anders liv under dessa senare barndomsår, från sexårsåldern och fram till de egentliga barndomsårens slut, fäster man sig vid den intensiva belysning av pojkmentaliteten i de år före puberteten, då pojkar trivs i hjord och flock, som episoden med den dränkta killingen ger. Historierna om utomstående är delvis en smula ovidkommande, till och med den i och för sig så goda historien om Embret och Gorine och deras felslagna kärlek.

•

Nowakowski är polack, enligt uppgift en blandning av vetenskapsman, journalist och romanförfattare, och hans bok Godahoppsudden skildrar tre polska pojkar och deras upplevelser hemma och i skolan. Eftersom vi här förs till främmande förhållanden, tänker vi mer än i Hoels bok på de nationella egendomligheterna. De polska pojkarna visar en elan i glädje och sorg, i kärlek och hat, som åtminstone inte är nordisk. Nowakowski gör inte Hoels djärva och geniala försök att tränga ner i spädbarnsåldern. Hans pojkar är litet äldre och boken redan därför vanligare. Hoel har han utan tvivel öst ur egna upplevelser. Äktheten är även här ovanligt påfallande.

Hoel låter oss se på Anders omgivning med Anders ögon. Nowakowski har genomgående en annan skildringsmetod. Han har härigenom vunnit en fördel: möjligheten att teckna fristående porträtt utanför barnet-huvudpersonen. En hel del av bokens typer, särskilt pojkarnas familj och några av deras skolkamrater, är utmärkt givna. Skildringens ton är ömsom överdådig humor, ömsom påfallande men inte osympatisk sentimentalitet. Som helhet ger Godahoppsudden en både rolig och intressant barndomsskildring, ett gott prov på en författarbegåvning, som säkerligen vore värd att lära känna närmare. Delar av boken kan nog med utbyte läsas även av huvudpersonernas jämnåriga.

Sten af Geijerstam.

Sigurd Hoel: Vägen till världens ände. Bonniers.

Zygmunt Nowakowski: Goda Hoppsudden. Bonniers.

RUM, omöblerat med inackordering, vegetarisk kost, ev, blandad, kan erhållas hos änkefru.

Svar till "Trevnad" Tidevarvets exp.

En röst utanför kaos.

Det är något säreget med det inflytande Krishnamurti utövar i tidens liv. Det kan tyckas vara nära nog omärkligt. Likväl är det djupt betydelsefullt. I alla händelser ligger det något anmärkningsvärt i denna påverkan utan oväsen eller åthävor i en tid, då det på snart sagt alla områden råder oro, högröstad debatt och bitter kamp. Det existerar likväl en människa, som, utanför larmet, utan strid och hetsighet, utgör en stark andlig makt.

En del av Krishnamurtis föredrag från senare år föreligga nu i svensk tolkning i två volymer: »Trons fångar» och »Ensamhetens problem» — den senare just i dessa dagar tillgänglig i bokhandeln.

Att inom ramen av en kort anmälan ge en föreställning om vad Krishnamurti här har att säga oss synes omöjligt och oriktigt. Ingen sammanfattning eller antydan skulle kunna ge något intryck av den lyftning och inspiration, som lyssnandet till hans egna ord kan innebära. Men en omständighet bör kanske framhållas.

Något som länge hindrat många att förstå Krishnamurti har varit sättet för hans framställning. Han talade i början ofta i bilder, hans språk hade på det hela taget en poetisk prägel, som gjorde, att man kunde tro sig ha att göra med en människa, som stod det hårda praktiska livet alltför fjärran för att kunna sätta sig in i de problem det ger upphov till. I de båda nämnda böckerna visar sig emellertid hans språk ha undergått en förändring hän emot klarhet och påtaglighet. Det har blivit enklare, direktare, mera koncist. De, som hittills till följd av hans uttrycksätt avstått ifrån att taga del av Krishnamurtis förkunnelse, kunna kanske ha glädje av att höra en iakttagelse som denna.

Signild Hellhagen.

Läs

Fredsrörelsens A B C,

data och fakta.

Av *Anna T. Nilsson.*

Pris kr. 1:25.

Informationsbyrån

Mellanfolkligt samarbete för fred.

Lilla Nygatan 4 • Stockholm.

Tel. 11 38 09. Postgiro 50990.

"En bra vävbok" (Sv. D)

Hemmets vävbok

Av

Elisabeth Wærn-Bugge.

Elisabeth Thorman skriver om boken: Bland de talrika svenska handledningarna i vävnad måste fru Elisabeth Wærn-Bugges Hemmets vävbok *tillerkännas en rangplats.* En sällsynt kunnig, klar, praktisk och smaksäker person för ordet.

Med 203 illustrationer.

8:e omarb. uppl.

Häft. 2:50, inb. 3:75.

Lindblads Förlag, Uppsala.

Giron:r 1544
Tidevarvet började 1935 sin trettonde årgång.

TIDEVARVET

Lördagen den 30 Nov. 1935 — N:r 44

Prenumerera på TIDEVARVET.
Pris för helår kr. 6:—

Rashat, ett farligt gift.

(Forts. fr. sid. 1.)

tisk och den stödes av människor tillhörande olika politiska fronter. D:r Nilsson påminde om att Radikala Gruppen av Svenska Kvinnors Vänsterförbund, till vilken Radikala Föreningen i Stockholm är ansluten, inför det senaste riksdagsvalet som sin uppfattning uttalat, att den ekonomiska krisen sammanhänger med *bristen på respekt för andliga och moraliska värden.* Den har upprepade gånger gått in i kampen mot ras- och klassförtryck, liksom mot orättvisor könen emellan. Vi måste därför känna oss i djupaste samklang med Irene Harand, som med all sin håg och all sin kraft gått in i striden för vissa fundamentala, andliga och moraliska värden. Utan respekt för dessa värden, måste enligt vårt förmenande, allt politiskt handlande i längden bli meningslöst.

Man hör ofta den satsen präglas, fortsatte dr Nilsson, att den politiska striden fordrar den kalla lögnen, det medvetna beljugandet, det avsiktliga misstänkliggörandet. Och väl sker det ofta — men därmed är icke dess nödvändighet bevisad.

Irene Harand utvecklade därefter, liksom hon gjorde det vid sitt föredrag i Fogelstadförbundet på söndagen, varför hon måste sätta in all sin kraft i arbetet mot hatet och nöden.

Hon utgår ifrån, att det organiserade hatet mot andra raser och mot olika tänkande är till skada lika mycket för dem som hata, som för dem som hatas. Judarna får just nu utstå det fysiska lidandet av detta hat. Men den moraliska skadan faller på de kristna. Och jag skülle tro att begreppet moral har en viss betydelse även i det tjugonde århundradet.

Hon skildrade några små vardagliga situationer, som säger mycket om den värld av hat och fruktan i vilken man nu låter tusenden och åter tusenden av barn växa upp. En liten flicka i en tysk skola tappade av någon anledning — förmodligen emedan hon var upprörd eller nervös — sin skolväska och alla hennes grejor, pennor, böcker, kautschuk etc. spridades ut över golvet, under pulpeterna. Kamraternas första impuls var att hjälpa henne med att plocka upp det. Men i nästa sekund hejdade de sig: Hon var ju bara ett judebarn! Ingen av klasskamraterna rörde ett finger för att hjälpa henne, hon fick ensam krypa omkring och samla ihop vad hon tappat. — A ena sidan lär vi barnen att de skall vara hjälpsamma och tänka på andra — men i nästa ögonblick får de höra, att det är en berömlig gärning att visa en kamrat den största ovänlighet. — I en annan tysk skola hade lärarinnan kallat fram ett judiskt barn till katedern för att inför klassens övriga barn demonstrera tecken i dess ansikte på den mindervärdiga, judiska rasen. Barnen fick själva tala om vad de såg. Efter omkring tjugu minuters förhör kunde de inte komma med några flera upptäckter. — Jag för min del, sade då lärarinnan, ser också den falska judiska blicken. — Barnet, som dittills hade hållit sig upprätt, föll vid dessa ord samman av förtvivlan. — Som bekant, fortsatte fru Harand, finns det i Tyskland förordningar som förhindrar att judiska barn får tillräckligt med mjölk, förbjuder apoteken att sälja läkemedel till judar o. s. v. Men här vill jag berätta något, som visar att nationalsocialismen och tyska folket *icke* är identiska begrepp. Det händer att kristna medborgare nattetid i hemlighet skaffar mjölk åt de judiska barnen — väl vetande att de därmed utsätter sig för de allra största risker. Jag vill säga Er en sak: Dessa människor är hjältar!

»Jag bekämpar antisemitismen, därför att den är en skam för kristendomen», står det som motto för Irene Harands tidning, *Gerechtigkeit.* Om bara de styrande ville komma ihåg, säger hon, att det i alla tider har funnits människor, som genom att skaffa syndabockar har försökt avleda uppmärksamheten från obehagliga misförhållanden. Om de bara ville lära av historiens förföljelser. Man kan mycket väl slå ned ett folk eller en ras. Men därmed har man inte kommit åt det ondas rot, bara åsamkat världen en stor skuld. Rashatet — och just nu kanske i alldeles särskild grad antisemitismen — är som ett gift. Det sprider sig, det gör människor blinda och omdömeslösa. Under inflytandet av denna narkos kan man säga av armar och ben utan att märka det. När man vaknar upp igen är det för sent att ändra vad som skett.

Det hjälper inte världen ur dess nöd att skylla på judarna allt det, som vi av en eller annan anledning inte är nöjda med, krig och orättfärdiga freder, förgiftade brunnar, arbetslöshet, storkapitalism eller bolsjevism. En effektiv fördelning av världens tillgångar så att alla människor tillförsäkras ett människovärdigt existensminimum — *det* är det verkliga botemedlet mot nöden och med nöden måste också hatet försvinna. Vi får icke nöja oss så länge det ännu finns människor som inte har tilräckligt att äta, och kläda sig med.

Hela världen går samma olyckliga utveckling till mötes, som Tyskland, om vi inte sätter in ett motstånd av all vår kraft, bekämpar den hjärtats och hjärnans tröghet, som tillåter rasförföljelserna att breda ut sig. Ni svenskar har ett härligt land, sade fru Harand. Bevara det, passa upp när ni ser tecken till begynnande förföljelser. Det är inte ofarligt. Och det räcker inte att bara ta avstånd i fysthet och tänka, att »jag tycker ju i alla fall inte så». Judeförföljelserna liksom alla andra uttryck för rashat måste bekämpas med aktiva insatser.

Irene Harands rörelse, som startades efter nationalsocialismens seger i Tyskland i februari 1933 räknar i Österrike omkring 28,000 anhängare, därav omkring 3,000 judar. I Polen har rörelsen omkring 3,500 anhängare, i Schweiz finns en avläggare och överallt i hela världen har Irene Harand anhängare, som läser hennes tidning och följer hennes outtröttliga arbete. Själv kallade hon från början sin rörelse *Världsorganisation mot rashat och mänskligt elände.* Det var egentligen fel, säger hon, man borde alltid ha ett positivt namn, den borde i stället ha hetat *för människokärlek och mänskligt välstånd.* Men nu är det för sent att ändra. Rörelsen kom snart nog att allmänt kallas för Harandrörelsen rätt och slätt — efter sin grundare. Det kan:e låter litet förmätet, säger Irene Harand, men jag har ju inte hittat på det själv.

Den som hör henne upplever också en av dessa sällsynta människor, som så absolut glömmer sig själva, så helt går upp i den sak de känt sig uppfordrade att arbeta för att de t. o. m. kan tala om sig själva, enkelt och självfallet, utan att störas varken av högmod eller falsk blygsamhet.

Men vad kan vi här i Sverige göra för att stödja henne i hennes stora uppgift? Man måste naturligtvis bekämpa antisemitismen var den visar sig. Självfallet behövs därtill organisation. Men även det goda måste ju — som d:r Andrea Andreen-Svedberg framhöll i sitt tacktal till fru Harand — kunna organiseras. Irene Harand berättar att hon i tusental skaffat små billiga sparbössor av papp, där det står: *En slant varje morgon för avhjälpande av nöden. — En slant varje afton till rashatets bekämpande.* — Vi för vår del tillsvidare starta med några sådana sparbössor — det blir en ständig påminnelse om att vi inte får bli likgiltiga och en handling som kan komma till praktisk nytta.

C. H.

Utanpå de nya höstskorna — Gislaveds bottiner

Art. 3238
6:—
Dambottin svart mönstrat gummi. Tjockt foder.

Art. 3537
4:50
Barnbottin svart mönstrat gummi. Tjockt foder.

20—27	28—32	33—36	37—40
4:50	5:—	5:50	6:—

i kooperativa butiker

Krigare hälsa oss med vänliga ord.

Ur ett brev från en svensk sjuksköterska i Abessinien, vilket välvilligt ställts till Tidevarvets förfogande, ha vi hämtat följande belysande ögonblicksbilder.

— Jag är glad och tacksam, säger brevskriverskan, att ha fått förmånen att vistas i detta land under dess mest intressanta och kritiska tidsperiod, och efter 10 års bofasthet här har man ju inte kunnat undgå att fästa sig ganska djupt vid både land och folk. Det är ett egendomligt, stolt och sympatiskt folk, och fast vi ju kanske allt för väl känna till dess svagheter, måste vi ändå i vissa saker rent av beundra det.

— Tänk bara, dessa vilda krigare, som på sin härskares bud komma instormande till huvdstaden från landets mest avlägsna delar. De äro upfyllda av hat och förakt för de vita och de glädja sig som grymma barn över att få tillåtelse att kämpa mot dem. Men vid stadens gränser mötas de av sin kejsares utskickade, som hälsa dem: »Alla vita människor, som ni möta i min huvudstad, de äro våra vänner, som vilja hjälpa vårt land. På dem får intet huvudhår krökas och till dem får intet ovärdigt ord ropas.»

— Och alla dessa vilda människor lyda sin härskare, vi européer kunna gå lugnare här i Addis Abeba än i en europeisk huvudstad, krigarna vi möta på gatorna hälsa oss med vänliga ord. Man kan tänka sig vilka uppträden med stenkastning och gläpord, som skulle förekommit i en europeisk stad vid liknande tillfälle!

— Men det är förfärligt att krigsutbrottet ej gått att hejda, och domen måste bli hård över den man, som för sin egen äras skull ej skyr att spilla 10,000-tals människoliv. Man frågar sig vad följden skall bli i Europa. Jag tycker det ser mörkt ut. — —

— Det är ett härligt land detta, med stora rikedomar, underbart klimat, evig grönska och ljuvlig värme och det är en stor orättvisa om inte Ethiopierna skola få behålla **sitt eget land,** som de ägt sedan urminnes tider. Och finge de tid på sig, skulle de väl också kunna lägga manken till och rätta till många missförhållanden, som nu äro rådande. Kejsar Haile Selassie är ju också en framstående personlighet, som ju börjat ett framgångsrikt reformarbete.

— Jag sitter och ser genom mitt fönster på de små söta, blodröda fåglar, som alltid lysa liksom blommor i vår trädgård vid denna tid av året, och jag önskar, slutar brevskriverskan, att de kunde flyga med en hälsning hem...

RADIO fabriken Auditorium reparerar alla apparater snabbt och bill. Försäljer Allström-radio av märket Auditorium. *Besök vår utställning.*
Vasagatan 23. Tel. 20 41 96

3 svenska böcker

När man slutat Olle Holmbergs gedigna översikt *Viktor Rydbergs Lyrik* (Bonniers, 15: —) är det två tankegångar, som starkt tränger sig på en. Den ena lyder så här: vilken outtömlig källa Viktor Rydberg är och kommer att förbli för all litteraturhistorisk forskning, och hur intressant är det inte att fördjupa sig i hans diktarpersonlighet och tankevärld. Den andra är: Det arbete Olle Holmberg här utfört vittnar om hög grad av kunnighet och outtröttligt nit, något som är väl värt all beundran. Hans bok måste anbefallas åt en och var som är intresserad av en av vårt lands största tänkare och diktare, som samtidigt var en omutlig, rättssökande, sanningskär föregångsman i striden för tankefrihet och dogmernas död.

Man kan beteckna verket som en väldig syntes av Rydbergsforskningen intill våra dagar. Hit har den kommit, här föreligger resultaten. Boken pejlar i ytterligt ringa grad okända djup eller visar ett personligt ställningstagande, en originell tankegång. Med behärskning och en förnämligt jämnflytande stil har författaren efter sin förmåga tolkat och framlagt ämnet.

Nu har Olle Holmberg den lilla egenheten att alltid umgås mycket personligt med sina objekt. Ofta ger detta goda resultat därigenom att var sak ställs på n rätta **plats och tröttande** överord inte kommer att höra till dagordningen. Men det har lätt den nackdelen med sig, att diktaringenierna reduceras till författarens egen nivå och att läsaren lider av hans ringa veneration för skapandeprocesserna.

*

Eyvind Johnson har i år fortsatt att se sina barndomsminnen genom sitt konstnärliga temperament och har samlat studierna under titeln *Här har du ditt liv* (Bonniers, 5: 75). Boken bör givetvis föras samman med förra årets Nu var det 1914, då de båda tillsammans betecknа ett språng framåt i hans författarskap. När den förra boken kom ut var den en av bokdiskens vackraste alster, som effektfullt bröt av mot mycken ung svensk okonstnärlighet och schablon.

Hans sista kan separat knappast påräkna samma intresse som den föregående. Den är visserligen levande och mänsklig, men den när icke upp till den förras suggestiva bildverkan och ordmusik, distinkta känsla och uttrycksmedel. Det inlagda avsnittet »Folkvisa: Sagan om Johanna» är mycket skickligt gjort och av god stämningsverkan men måste ändå betraktas som ett splittrande av kompositionen.

Det är mig inte bekant om Eyvind Johnson ämnar fortsätta denna romanserie till en mäktig Norrlandscykel, då man givetvis måste spara sina anmärkningar till dess verket föreligger i helhet. Men då man nu får det styckevis och delt, syns åtminstone för undertecknad Eyvind Johnsons sista bok visserligen vara en god exponent för den av honom inslagna vägen men knappast i nivå med mycket av hans föregående produktion.

Förra årets debutant Irja Browallius visade sig vara en författarinna med humor och hjärta. Hennes sista bok *Josef gipsmakare* (Bonniers, 5: 25) innehåller också mycket av denna hos den unga författargenerationen så sällsynta vara. Hennes konst är den novellistiska stämningsbildens. Hon får situationerna att värma och lysa, och så har hon en präktig styrka i sin lyhördhet för olika dialekter och ordens slagkraft. Replikskiftena i hennes böcker har ofta en befriande festlighet och godlynthet som inte är utan dramatisk prägel. Historien om den hederliga lilla italienaren, gipsmakaren Josef, är kanske inte särdeles märklig eller betydande, men visar dock att författarinnan håller sina intagna positioner.

Johan Falck.

Bliv medlem i

Radikala Föreningen i Stockholm.

Ansluten till *Svenska Kvinnors Vänsterförbund*
som har till mål att arbeta för en upplyst och ansvarskännande demokrati;
För samhälleliga frågors utveckling och lösning i radikal riktning;
För allas lika rätt till arbete och lika rätt inför lagen.

Exp. Triewaldsgränd 2, 3 tr., Tel. 20 48 42.

Bland
tidevarvets
mest anlitade boktryckerier står
Zetterlund & Thelanders
fortfarande bland
de främsta

RADIKAL prispolitik, kort leveranstid och gediget utförande garanteras våra kunder.

SKEPPSBRON 40 · STOCKHOLM
TELEFON: 23 11 80 (VÄXEL)

Zetterlund & Thelanders Boktryckeri-A.-B., Stockholm 1935.